

Kort & godt, om stort & småt i Højby.....

KORT OG GODT / STORT OG SMÅT FAKTS OG SAGN OM HØJBY

HØJ-BY – hvorfor nu dette navn?

Prøv en gang at sætte dig på cyklen ved havnen i Odense og begiv dig i sydlig retning ad Hjallesøvej/Svendborgvej. Der er en stigning hen over motorvejen, men den er jo ikke naturskabt og anlagt lang tid efter Højby's navngivning. Først v/REMA-rundkørslen er der en mærkbar naturlig stigning op ad Svendborgvej, som toppe umiddelbart før Fakta/Bakkegården. Højdeforskellen mellem havnen i Odense og "HØJ-BY" er 42 meter. Derfor blev bebyggelsen kaldt "Byen på Højen".

Åsen:

Åsen er en langstrakt bakke, som er dannet af smeltevandsaflejringer fra istiden, og er dannet i en tunnel under en smeltende gletsjer. Højby Ås strækker sig oprindeligt fra Nr. Lyndelse gennem Højby Sogn til Allerup. Meget er afgravet til brug for etablering af nye veje og jernbanen. Rester ses tydeligt langs Knullen og vestpå bag Friskolen.

Gadekær:

I 1800-tallet var gadekær vand i nærområdet til brug for brandslukning. Oprindelig menneskeskabte opgravninger for at få materiale til klining af husmure (lergrave). Der har været flere gadekær langs "Byvejen" (nu Højbyvej)

Uglehøjen:

Oprindelig ""Ulvebjerg" og senere "Uglebjerget"

Hestehøjvej:

Tidligere "Hestehavebjerget", som var en nu afgravet del af Højby Ås

Tokkerodvej:

Tokkerod betyder u opmålt jord, som uddeles efter skøn til bybønderne.

Hollufgårdsvej:

hed tidligere "Reen" (rækken), da der lå en række rimelig ens stråtækte ejendomme langs vejen. Flere er stadig velbevarede og istandsatte, men én står i sin forfaldne stand stadig på REMA grunden.

Sagnet om Højby Kirke:

Da Højby Kirke var bygget og skulle indvies, stod Fanden udenfor og kiggede over kirkens kampestensmur. Da man pludselig begyndte at ringe med klokkerne i tårnet, blev han så forskrækket, at han trykkede sin hånd imod gærdestenen med en sådan kraft, at der blev afsat mærker af hans fingre i granitstenen. – bare rolig: det forlyder at Fanden ikke er set siden i Højby eller omegn.

foto af aftryk på kirkemuren.

HØJBY – hvor er det?

Ja, det ved vi lokale da godt, men ved vi også, hvor langt væk fra “rundkørslen” Højby er?

Kommer du ad Svendborgvej fra Odense, starter Højby Sogn allerede før trafiklyset v/ Energivej og inkluderer de huse på begge sider ad Svendborgvej ind til Lindved Å. Sognegrænsen fortsætter langs åen mod syd, forbi vest siden af Højbyskoven, og derefter mod sydøst, hvor Musegyden bliver til Kesselstedet og fortsætter parallelt med Nr. Lyndelsevej/ Tokkerodvej. Ved Ellekærvej svinger den sydvendte sognegrænse mod øst, skærer Svendborgmotorvejen, togbanen og gml. A9 umiddelbart nord for jernbanebroen. Derefter drejer sognegrænsen nordpå og skærer Rindebækvej/ Nærågårdsvej for at krydse Svendborgmotorvejen igen ved broen over Højbyvej. Videre nordpå bag om Nørrelunden, Ugletoften og skærer Knullen øst for Hvilehøjvej indtil E 20, som er den nordlige grænse. Efter Lindved Å's krydsning af E20 følger grænsen igen åen ned til Lindved, bagom Lindvedparken og igen mod vest ad Svendborgvej til udgangspunktet lige før Krumtappen.

Som beskrevet afgrænses Højby Sogn mod vest af Lindved Å, så åen ligger sådan set i baghaven af sognet.

Lindved Å udspringer syd for Nørre Søby, løber gennem Søby Sø og fortsætter vest om Nr. Lyndelse og Højby for at krydse motorvej E 20 ved den nye afkørsel 50 i Glisholm Skoven, hvorefter den munder ud i Odense Å omkring Aasum – en længde på ca. 23 km. Åen har flere kunstige ændringer under sit løb. Ved Lindved Mølle er der ændret på det naturlige løb for at få vand til møllehjulet, og i Glisholm Skoven har Odense Kommune spaltet det oprindelige løb i to grene for at danne en aquadukt i parken. Åen kan følges på cykel det meste ad vejen fra Højby til Åsum, og retur langs Odense Å gennem Odense til Skovsøen – en virkelig anbefalelsesværdig naturtur.

Lidt lokalhistorie.

Højby, en forstad til Odense med ca. 4800 personer – et tidligere landsogn på Midtfyn. Hvordan opfattes vores dejlige sted? – og hvordan er dets tilstand blevet ændret gennem tiden?

I middelalderen er stedet præget af dets geografiske placering i krydsfeltet mellem hovedgårdene “Bramstrup”, “Hollufgård” og “Lindvedgård”, som alle tre kan føres tilbage til 1400-tallet, og både “Lindvedgård” og “Hollufgård” var præget af ejerskabet fra Jørgen Marsvin og efterkommere, samt “Bramstrup” præget af Brockenhuus-slægten. De ældste af højbygårdene er første gang nævnt ca. 200 år senere nemlig i 1600-tallet, så sandsynligvis er højbysamfundet opstået på forbindelsesvejen mellem de tre hovedgårde. Dog mener Nationalmuseet, at Højby Kirke kan føres helt tilbage til ca. 1130. Der arbejdes på at verificere denne påstand, men i lokalhistorisk arkiv har vi intet, der indikerer en sådan datering.

Men én ting ved vi: der har været “liv” i området væsentlig længere tilbage – og det er der bevis for: nemlig HØJBYMANDEN.

Højbymanden er en knap 16 cm. bronzefigur forestillende en nøgen mand i siddende stilling. Hænderne er vendt således, at den ene har holdt noget i lodret stilling og den anden i vandret stilling – måske tømme og pisk, så den er givetvis en del af noget mere ! Den blev fundet 1977 under udgravning af fundamentet til transformatorstationen på den østlige side af Hvilehøjvej ved T-krydset til Knullen i tilknytning til et lille vandløb, som i dag afskiller Højby og Allerup sogn.

Der er på Fyn fundet yderligere 8 små bronzemænd, som alle er dateret til 300-500 e.K. Arkæologer mener den er fremstillet herhjemme (måske af Højby's første smedje) og er et billede af én af de nordiske guder. Vi har hermed bevis for at vores parcelhaver er blevet betrådt af menneskefødder allerede for små 2000 år siden. Højbymanden befinder sig i natura på Møntergården i Odense.

